

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

Stanowisko
XXVIII Zgromadzenia Ogólnego
Związku Powiatów Polskich
w sprawie konieczności opracowania i wdrożenia
długofalowej polityki oświatowej państwa

Mikołajki, 8 czerwca 2022 roku

Polska edukacja potrzebuje zmian, ale zmian przemyślanych, stanowiących odpowiedź na realne problemy. Bez globalnego spojrzenia, każda kolejna zmiana przepisów oświatowych będzie tylko zwiększać chaos, zamiast prowadzić do stworzenia systemu, na miarę współczesnych czasów i wymagań jakie stawiają.

System oświaty powinien być traktowany jako dobro wspólne. Jego cele, instytucje oraz rozwiązania formalne, powinny opierać się na argumentach merytorycznych, a nie realizować doraźnych interesów. Tymczasem rok 2022 już od samego początku nie przestaje zaskakiwać mniej lub bardziej skutecznymi pomysłami na doraźne zmiany pogarszające warunki funkcjonowania systemu oświaty.

Forsowana przez Ministerstwo Edukacji i Nauki rządowa nowelizacja ustawy – Prawo oświatowe, znana pod nazwą przywołującą nazwisko aktualnego Ministra, koncentrowała się na zwiększeniu władzy kuratorów oświaty kosztem nie tylko uprawnień jednostek samorządu terytorialnego jako organów prowadzących, ale również rodziców – bez przewidywania żadnej odpowiedzialności za podejmowane przez nich decyzje. Co prawda ustawa została zawetowana przez Prezydenta RP, ale zgodnie z zapowiedziami ma powrócić jedynie w lekko zmodyfikowanej wersji.

Poselska inicjatywa dotycząca zapewnienia nauczycielom podwyżki od 1 maja 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. o 4,4% jest kierunkowo niewątpliwie słuszna z punktu widzenia ich godnego wynagrodzenia. Niestety w związku z nią są co najmniej dwa istotne „ale”. Projekt został przekazany do zaopiniowania organizacjom samorządowym na dobę przed jego rozpatrzeniem, co w praktyce spowodowało zmarginalizowanie uwag strony samorządowej. Jest to o tyle istotne, że konstrukcja projektu zrodziła obawy wynikające z dotychczasowego doświadczenia, że znaczącą część skutków finansowych poniosą jednostki samorządu terytorialnego – których możliwości finansowe stały się już mocno ograniczone.

Kolejna rządowa propozycja, dotyczy obowiązku zatrudnienia od 1 września br. określonej ustawowo liczby nauczycieli specjalistów w szkołach ogólnodostępnych. Przedmiotowa zmiana została wprowadzona na końcowym etapie prac rządowych, czyli już po zaopiniowaniu projektu przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego, a zatem w praktyce bez uzyskania opinii samorządów. Jest to pomysł, którego realizacja może okazać się o tyle utrudniona, że na rynku brakuje specjalistów w ogólności, a tym bardziej specjalistów chętnych do pracy w szkole.

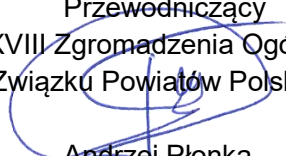
Zaproponowano też zmiany w pragmatyce zawodowej nauczycieli, zwłaszcza nauczycieli stażystów i kontraktowych. To nowelizacja ustawy – Karta Nauczyciela, która przewiduje podwyżki dla nauczycieli rozpoczynających karierę, jednakże jest ona zaledwie wąskim elementem zmian, o których dyskutuje już od kilku lat Zespół ds. statusu zawodowego pracowników oświaty. Zmian, na które oczekuje strona samorządowa. Z obszernej listy postulatów mających na celu uporządkowanie obecnej sytuacji pozostała jedynie część umożliwiającą szybszy awans płacowy nauczycieli.

Pojawił się również poselski projekt nowelizacji zasad finansowania oświaty, który jest kolejną próbą wprowadzenia do porządku prawnego przepisów nieuwzględniających realiów funkcjonowania i finansowania oświaty w Polsce i w sposób nieuzasadniony premiuje niepubliczne podmioty prowadzące jednostki oświatowe.

Przedstawione powyżej rozwiązania to jedynie wypadkowa najistotniejszych kierunków zmian, które zostały już przyjęte lub są planowane. Są to jednak zmiany, które chociaż mają charakter punktowy, zamiast usprawnić system, docelowo doprowadzą do jeszcze większej jego dewastacji.

Związek Powiatów Polskich oczekuje, że ponad podziałami, bez wzajemnego przerzucania się odpowiedzialnością, jak robią to obecnie Ministerstwo Edukacji i Nauki oraz Ministerstwo Finansów, zostaną zainicjowane prace nad zmianą zasad finansowania oświaty, w tym przejście z algorytmu podziału części oświatowej subwencji ogólnej na algorytm jej naliczania. Jest to niezbędne w sytuacji, w której z roku na rok jednostki samorządu terytorialnego przeznaczają na finansowanie bieżących wydatków edukacyjnych nie tylko kwotowo coraz więcej, ale i procentowo. Narracja oparta na twierdzeniu, że jest to inwestycja samorządu w przyszłość, a nie wydatek nie może być przyjęta jako tworzona w dobrej wierze, skoro inwestycją w przyszłość młodzieży powinno być tym bardziej zainteresowane ministerstwo odpowiedzialne za edukację.

Wobec skali podejmowanych nieskoordynowanych działań, jak również dostrzegając narastające problemy i wzrastającą lukę między realnymi potrzebami edukacyjnymi, a sposobem działania oświaty Związek Powiatów Polskich oczekuje podjęcia kompleksowych prac nad stworzeniem długofalowej polityki oświatowej państwa, a w oparciu o nią systemu edukacji odpowiadającego na wyzwania XXI w. Związek Powiatów Polskich deklaruje ze swojej strony gotowość do udziału w takich pracach.

Przewodniczący
XXVIII Zgromadzenia Ogólnego
Związku Powiatów Polskich

Andrzej Płonka